

Svenska Canada-Tidning

THE SWEDISH CANADA NEWS

Penningförsändelser
 Till alla platser i Skandinavien försändas och anländer endast banker, och försändas av Staten, vare sig utskott eller genom gälden.
 Lågsta försändningsavgift 50c. För belopp över \$100.00 speciellt låga avgifter. Angäbtsbiljetter till alla linjer utställas. Förfrågningar besvaras beredvilligt.
Dahl Steamship Agency
 Tel. 29 911.
 325 Logan Ave., Winnipeg, Man.

Dahl Steamship Agency
 Alltåts skandinaviska ångbåtsagentur i Canada. Ombud för
 NORSKA AMERIKALINJEN,
 SCANDINAVIAN AMERICAN LINE
 SVENSKA AMERIKALINJEN,
 och andra linjer.
 För snabbaste expedition besök eller tillskriv
Dahl Steamship Agency
 Tel. 29 911.
 Logan Ave., Winnipeg, Man.

ARG. (YEAR) 37. (Lösnummer 10 cts.) SVENSKA CANADA-TIDNINGEN, WINNIPEG, MANITOBA, TORSDAGEN DEN 7 NOVEMBER 1929. (Lösnummer 10 cts.) Nr. 45.

Premiärministern bemöter oppositionens kritik.

Har inlett en föredragsserie genom västra Canada under vilken han kommer att utförligt behandla det liberala landspartiets ställning till de problem, som för närvarande konfrontera landet.

En högstämmd appell för nationell enighet.

Hon. Mackenzie King, vår förordade premiärminister, har i dagarna inlett en ytterst intressant föredragssturné genom västra Canada med utgångspunkt från Winnipeg.

Premiärministern

Det första talet hölls i Winnipeg i fredags kväll i en av stadens största kyrkor och blev hört med djupaste intresse och förståelse av flera tusen av prämiärmetropolens innevånare. Speciella delegationer från municipalsambädden i olika delar av Manitoba voro även närvarande.

Talet, vars huvudpunkter refereras här nedan, var främst en högstämmd appell och varmhjärtad appell för nationell enighet, och blev mottaget med ihållande applåder och spontana bifallsrop. I premiärministerns sällskap under resan genom västern befinner sig bland annat försvarsministern, Hon. Col. J. L. Ralston, som från sin valprovin, Nova Scotia, bringar en hälsning till Västerens befolkning, samt under Manitobas uppehållet, immigrationsministern Robert Forke.

Bägge ministrarna, begagnade även tillfället vid mötet i Winnipeg, att i korta generella drag beröra den politiska situationen och de utskott för framtida utvecklingsliv, som för närvarande möta landets regering.

Minister Ralston kommer att medfölja premiärministern under hela resan och tala vid de olika politiska möten, som komma att anordnas genom landet. Premiärministerns tal, som varade nära 2 timmar, var, i trots av sin politiska underton, ett av de mest gedigna och storslagna försök till danandet, och fostrandet, av samhällsmedvetenheten och traktan efter nationell gemenskap i nationella angelägenheter, som någonsin framförts i landet.

På grund av det knapp tillmätta utrymmet, måste vi tyvärr återgå till det intressanta föredraget i ytterst sammandraget form, men även så, ger det en ypperlig inblick i den mans idealitet, som för närvarande, och som vi hoppas för lång framtid, leder vårt lands öden.

De viktigaste punkterna i det sakrika talet, behandlade följande viktiga ämnen:
 En nationell betnad politik.
 Var återfinna vi den av konservativa så kraftigt påtalade politiska krisen?
 Tariffproblemet i Staterna och detsamma eventuella inverkan på Canadas näringsliv.
 Hur lämt tullrevisionsplaner kommit i Washington.
 Liberalismen och tullfrågorna.
 De internationella fredsträffarna.

Canadas nuvarande ställning och den kurs rederingen följt.
 Efter några välvalda inledningsord, i vilka premiärministern uttryckte sin stora tacksamhet över det storslagna sätt på vilket han hälsats välkommen till Västern, i vilket tal han bland annat refererade till en allmän mottagning som på torsdagen anordnats för honom i ett av stadens hotell och vid vilket samtliga ledare för de olika politiska partierna personligen ansett sig böra framföra sina hälsningar till honom. "En ära, som jag aldrig förr bevisats", framhöll han, översäck han till talet, som inleddes med en kort återblick på det jubileumsfirande för två år sedan.
 Han yttrade därvid bland annat:

— Canada firade den 1 juli 1927 60-årsminnet av konfederationen. En minnesvärd del av högtidligheterna var radio-utgången av händelserna på Parlamentet.

Hill. För första gången i landets historia voro folkets tankar och uppmärksamhet riktade på nationens huvudstad och vad som för sig där. Nationens huvudstad kunde höras från Atlanten till Stilla havet, från Erie-sjön till Norra Ishavet.

Konfederationen 1867 med dess union mellan fyra provinser, det följande upptagandet som delar i landet av andra provinser, självstyrelsens utveckling, bygandet av vägar genom landet, Canadas deltagande i kriget, brittiska imperiets konferenser 1923 och 1926 med dess erkännande av landets rätt att ingå fördrag och likställdheten mellan de självstyrande delarna av imperiet; dessa och många andra utvecklingskedan äro medverkande faktorer i skapandet av Canada som en nation.

Fosterlandskänslan fordrar att politiska åsikter i hela landet äro nationella.

Vilka äro följden av bildandet och erkännandet av denna nationalitet och nationella enhet? De äro många, men två äro av väsentlig betydelse: en nationell och en internationell. Vad det första beträffar, må det sägas, att lokalvård, vare sig geografisk, ekonomisk, eller rörande ras, religion eller andra ämnen, ej längre har någon plats på ett program, som vill kalla sig verkligt patriotiskt. Politik, som vill förtjåna namnet nationell, kan ej längre passa för någon särskild landsända eller för någon särskild folkklass, ras eller trosbekännelse. Den måste vara vidsynt och tolerant nog att i första hand taga det helas välsång i betraktande. Sålunda kan den ej representera några ytterlighetssynpunkter.

Den nuvarande politiska situationen. Rör ej författningsproblem.

Den nuvarande politiska situationen kan knappast sägas ha något som helst släktskap med konstitutionella problem, vare sig i Canada själv eller mellan de olika nationerna i det brittiska imperiet. Förhållandet mellan provinserna i landet är det allra bästa: de misshälligheter vi ha, som t. ex. återställande till vissa provinser av deras naturtillgångar, få en snabb och rättvis lösning. Förhållandet mellan Canada och andra delar av imperiet är i dag bättre och är klarare bestämt än det hittills varit.

Det politiska läget har ett att göra med transportproblem.

Man kan ej säga att någon existenspolitisk ståndpunkt har något att göra med det stora transportproblemet. När den nuvarande regeringen kom till makten 1921, var transportproblemet

Övertygande konservativ seger vid valet i Ontario.

Ferguson starkare i lagstaturen än förut.

Utgången av valet i Ontario blev helt överraskande en större konservativ majoritet än förut. Efter den livliga oppositionen före valet hade man väntat en minskning av antalet konservativa platser, men i sållet utgick partiet med en vinst av 15 platser hittills. Av de 112 platserna i lagstaturen ha de konservativa bstat 92, de liberala 11, de progressiva 3 och de övriga partierna 5 platser, medan utgången i Haldimand ännu ej är känd, men blir troligen en konservativ vinst.

I Kenoradistriktet vinga de liberala, de progressiva och arbetarpartiet fram gemensamt för arbetarpartiets kandidat, E. Hutchinson, som också blev vald, mycket tack vare den skandinaviska befolkningens stöd.

Finansminister Robb sjuk i lunginflammation.

Gott hopp om hans tillfrisknande.

Canadas finansminister Hon. James A. Robb ligger sjuk i lunginflammation i sitt hem i Toronto. Sjukdomen synes vara av ganska lindring natur och man hyser gott hopp om hans tillfrisknande. Hans ålder, 70 år, ger den enda anledningen till oro.

Mr. Robb blev fökyld på talet, då han kom från Ottawa för någon vecka sedan. Lunginflammation tillstötte ej förrän två dagar senare. Brev med deltagande inkomma omkring 25 om dagen från framtstående män i det offentliga och industriella livet i Canada.

överhängande. Vad som skulle göras med de då ruinerade järnvägsbolagen, var den mest brännande och pressande av alla politiska frågor. Hur denna fråga löstes, besvaras häst av den Canadian National Railways' ställning i dag. Deras driftförluster 1921 voro \$11,500,000; år 1923 var deras vinst \$54,800,000. Hudson Bay-järnvägen var en annan politisk osäkerhet, som nu avlägsnats, och den närmar sig nu sin fullbordan. Manitoba och Västern ha nu sin oceanhamn och sina vattenvägar till havet lika väl som de äldre provinserna i Östern och British Columbia.

En politisk kris kan ej hänföras till landets finanser.

Ej heller kan något politiskt ståndpunktstagande i första rummet gälla landets finanser. Dessa voro emellertid en verklig politisk fråga, när den nuvarande regeringen övertog landets affärer. Vårt land var vid denna tid på väg rakt mot ruin; underskott av värdiga proportioner var grunddraget i de årliga budgeterna; nationell skulden ökades med väldiga belopp och detta trots stor ökning i beskattningen. Nu ha under några år skulderna ersatts med överskott och både skuld och beskattning ha betydligt reducerats. Fiskalåret innan vi övertog regeringen ökades Canadas skuld med \$92,000,000; sisträkna fiskalår minskades skulden med \$81,000,000. Detta har uppnåtts trots fortlöpande minskning av skatterna under de sista fem åren, tillsammans nära \$100,000,000 om året.

Den s. k. politiska krisen är än så länge en inbillning.

Om någon av dessa viktiga sidor av vår nationalekonomi skulle välåt bekymmer, hade vi säkert hört en hel del om dem från Mr. Bennett. Landet har blomstrat på allt sätt, och så lyckligt har den nuvarande regeringen handlagt de olika nationella problemen, att oppositionsledaren vid beskrivandet av det politiska läget blivit tvungen att endast behandla ett enda ämne, och detta betecknande en situation, som hittills till största delen är ett inbillningsfoster.

Man har berättat oss, tills vi knappast kunde höra annat, att vi stode ansikte mot ansikte med en mycket allvarlig finansiell kris, som vore "ett hot mot vårt ekonomiska liv", uppstående ur något som pårick i Förenta Staterna; att vi skulle omedelbart höja våra

En svart dag på börsen i Stockholm.

Kreuger - papperen falla.

Den stora skrällen på Wall Str. och de amerikanska börserna i förra veckan drog de europeiska med sig. I Stockholm föllo aktierna förra fredagen i samband med de stora prisfallen på svenska papper på New York och Londonbörserna. Industriaktier gingo ned kolossalt. Tändstickor föllo mellan 10 och 21 poäng. Kreuger debentures föllo 43 poäng.

Tardieu lyckas bilda regering i Frankrike.

Hans ställning dock svag.

André Tardieu, förutvarande inrikesminister i Poincarés och Briands regeringar, har visat sig såsom mannen för dagen och lyckats lösa den långvariga franska ministerkrisen. Han bildade nämligen i lördag en regering med stöd endast från centern och högra centern. Den nya regeringens ställning torde vara ganska svag, då den har ytterst obetydlig majoritet i kammaren.

Begreppet "Canadian" har definierats.

Det långvariga bråket synes vara bragt ur världen.

Var och en av canadensisk nationalitet är en canadensare; var och som är född i landet är av canadensisk börd och var och en vars familj under tre generationer eller mer varit bosatt i Canada är en canadensare "i viss mening", enligt en rapport avgiven av statistiker R. H. Coats. Denna rapport synes avsluta det långvariga bråket om vad som egentligen är en canadensare.

Rapporten drager uppmärksamheten till de instruktioner, som gavs till folkräkarna år 1921, vilka till en del lyda som följer: "Det är riktigt att använda "Canadian" såsom beskrivande varje person, vars hem är i landet och som har erhållit medborgarskap i detsamma. En person, som föddes i Förenta Staterna, eller Frankrike, eller Tyskland eller något annat utländskt land och som är naturaliserad medborgare, skall införas som canadensare; så skall också en person, som är född i Storbritannien eller någon av dess kolonier och vars vistande i Canada ej är endast tillfälligt. Utlänningar skall klassificeras enligt nationalitet eller medborgarskap, beroende på fädernesland eller det land till vilket han eller hon bekänner sig vara skyldig tro och lydnad."

Den verkliga politiska krisen beträffande tullarna är i Förenta Staterna, ej i Canada.

En politisk kris har uppkommit beträffande tullfrågan, men än så länge föreligger den blott i Förenta Staterna, icke i Canada. Krisen i vårt södra grannland är en svit av presidentvalet, under vilket vissa löften gavs. Den 28 okt. 1928 utgav Mr. Hoover, kandidat för presidentposten, en skriftlig förklaring till pressen, i vilken han lovade, att om kongressens ordinarie session, som började i december, ej vidtoze lämpliga åtgärder till jordbrukets hjälp, skulle han, om han valdes, sammankalla en extra session av kongressen, för att bereda erforderlig lagstiftning till jordbrukets hjälp och genomföra en begränsad revision av tullarna.

I sitt installationsstal som president den 4 mars berörde Mr. Hoover, då president, sin avsikt att inkalla denna extra session. Den 7 mars utfärdades kallelse till denna extra session och den 15 april sammanträdde kongressen.

Det amerikanska tillväxgangsättet vid tullrevision.

Det första steget vid revision av Förenta Staternas tull-lag är beredandet av ett nytt lagförslag av representanthuset: "Committee of Ways and Means." Detta utskott, sammansatt av republikaner

Den försvunna MacAlpine-expeditionen tillrättakommen.

Har varit spårlost borta i nära två månader.

Col. C. D. H. MacAlpine, direktör i Dominion Explorers, vilken i två stora flygmaskiner med 7 deltagare varit försvunnen sedan den 8 september, har nu kommit till rätta. Sällskapet var ute på en upptäcks- och "prospecting"-färd i ödemarkerna i norra Canada, de s. k. Barren Lands. Den 8 sept. lämnade de Baker Lake för att flyga till Ak'avik via Bathurst Ilet, men försvunno spårlost trots omfattande hjälpspeditioner voro ute och letade efter dem. I måndags middag kom meddelande från Fort Churchill att man där erhållit underrättelse att de försvunna till fots anlåtit till Cambridge Bay på Victoria Island.

Poolen gör sista utbetalningen på grövre spannmål.

Över en million sexhundra tusen dollars på posten.

En summa av över \$1,600,000, utgörande sista utbetalningen på havre, korn, råg och lin av 1928—29 års skörd, u sändes i måndags av poolerna i Manitoba och Saskatchewan. De gjorda utbetalningarna voro 6½ cent på alla graderingar havre, 2 cents på alla graderingar korn, 2½ cents på alla graderingar lin och 7½ cents på alla graderingar råg.

Slutoriserna keniga sålunda upp till: havre No. 1 och 2 C. W., 61½ cents per bushel; Korn extra 3 Canada western och 3 Canada western 69½ cents; lin No. 1 N. W. \$2.20 och råg 98½ cents.

Det är nu över ett år sedan president Hoover lojade att inkalla en extra session, som bl. a. skulle behandla tullfrågan. Kongressen har nu varit i extra session över ett halvt år, men kamrarna ha ej kunnat ena sig om tullagen. Tror någon att den nuvarande tullagen kan ändras på ett ögonblick, eller att det ögonblick, då känslan är starkast, är det lämpligaste för att fatta beslut av nationell betydelse. Oppositionens ledare är en man med stora affärs- och finansiella intressen; han torde knappast behandla egna intressen så lättvindigt. Om han såge sina intressen hotade från något håll, skulle han då börja tala om det offentligt, eller skulle han draga sig tillbaka till sitt kontor och rådgöra med sina experter, för att möta de nya tingens ordning, skulle de inträffa? Varför skulle ej lika stor försiktighet iakttagas vid handhavandet av nationens affärer?

Den verkliga politiska krisen beträffande tullarna är i Förenta Staterna, ej i Canada.

En politisk kris har uppkommit beträffande tullfrågan, men än så länge föreligger den blott i Förenta Staterna, icke i Canada. Krisen i vårt södra grannland är en svit av presidentvalet, under vilket vissa löften gavs. Den 28 okt. 1928 utgav Mr. Hoover, kandidat för presidentposten, en skriftlig förklaring till pressen, i vilken han lovade, att om kongressens ordinarie session, som började i december, ej vidtoze lämpliga åtgärder till jordbrukets hjälp, skulle han, om han valdes, sammankalla en extra session av kongressen, för att bereda erforderlig lagstiftning till jordbrukets hjälp och genomföra en begränsad revision av tullarna.

I sitt installationsstal som president den 4 mars berörde Mr. Hoover, då president, sin avsikt att inkalla denna extra session. Den 7 mars utfärdades kallelse till denna extra session och den 15 april sammanträdde kongressen.

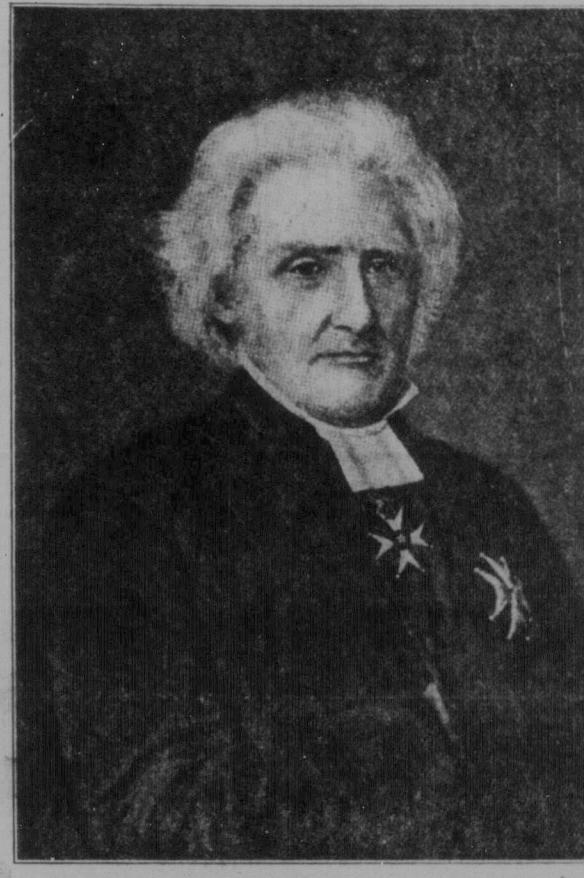
Det amerikanska tillväxgangsättet vid tullrevision.

Det första steget vid revision av Förenta Staternas tull-lag är beredandet av ett nytt lagförslag av representanthuset: "Committee of Ways and Means." Detta utskott, sammansatt av republikaner

En nykterhetsrörelsens högtidsdag i Canada.

Anordnas av de skandinaviska godtemplarorganisationerna i form av en hyllningsgård för den svenska nykterhetsrörelsens fader, domprosten Peter Wieselgren.

Var en vattnets apostel i Norden.

Peter Wieselgren.

Då Canadas skandinaviska godtemplarorganisationer i samråd med Manitobas storloge av den internationella godtemplarrörelsen beslut avhållandet av en nykterhetsdag i denna månad, förslagsvis den 17. enades de skandinaviska organisationerna om att den dagen skulle högtidlighållas som en Peter Wieselgren-dag.

Det värdiga och pietetsfulla i detta beslut har åter skapat omkring vår skandinaviska godtemplarorganisation en väg av uppriktigt erkännande, både från personer, som vikt sina liv åt nykterhetsrörelsen och från dem som från en mera passiv sida följt det upplysningsarbete, som stadspräglad godtemplarorganisationens arbete.

Peter Wieselgrens arbetsdag var lika lång, som den var färgrik, den var lika storslagen som den var välsignelsebringande och den var lika märklig som den var intressant.

Född i det karga Småland den 1 oktober 1809 och härstammande från en enkel, men rejäl boendesläkt, danades redan tidigt sonen till Jonas Jonsson och hans hustru, född Elin Ingemarsdotter till en verklig folkets man. Under uppväxten kom han i intim beröring med den allmänt avhållne och högt uppskattade Wieslandprosten Samuel Wiesel, och denna ungdomstid i den vänsälle och intelligenta prästmanssällskap, blev av avgörande betydelse för den mannen, som skulle bli den första stora sociala förkämpen i Sverige haft under den nyare tiden.

Hans brinnande intresse för nykterhetsrörelsen, måste föras tillbaka till denna tid och tog sig också för första gången mera definitivt uttryck under skolåren i Växiö, där Wieselgren tillsammans med några av sina kamrater bildade den första studiecirkeln bland skolungdom i Sverige. Vid denna lilla skolförenings bildande,

den 24 april 1819, framlade Wieselgren ett stadgförelag, som enhälligt blev antaget, och i vilket i en särskild paragraf hans redan då utpräglade nykterhetsviser klart kom till synes. I moderniserat språk, har denna paragraf följande ordlydelse:
 ..... vi välsäg oss, ehuru var för sig och utan att bätunga någon annans samvete, allt bruk av spritösa drycker, som ej gagna helsen och som genom annan kunna bliva fördärliga.
 I denna punkt deklarerade Wieselgren sina under uppväxten ingrodna farhåror för släkterns moraliska undergång, genom alkoholisering och sökte få den studerande och uppväxande ungdomen till insikt härom, utan, som han framhåller, behöva betunga någon annans samvete.
 Om man utgår ifrån dessa tankar, som de grundläggande för Wieselgrens nykterhetsarbete, och det är så mycket i hans innehållsrika liv, som talar härför, får man den korrekta bilden av nykterhetsentusasten Peter Wieselgren och undviker att giva hans belackare tillfälle, att inränga honom och hans betydelsefulla livsverk bland nykterhetsfantasternas skara.
 Klarsynt, som han var, förstod han fort nog, att skulle nykterhetsrörelsens sak vinna framgång och terräng i det dåtida Sverige, måste det ske på upplysningens och icke på lagstiftningens väg. Denna ursprungstendens i den kanske störste av alla nykterhetskämpars liv, borde också i dag kunna försvara sin plats och bli den tongivande, då det gäller att skapa ett nyktert och upplyst släkte.
 Vid övergången från 1700-talet till 18-talet genomlevde Sverige intelligensens storhetsperiod som aldrig tillförne. Under tredje

Forts. å sid. 3.